

Nr. 05 Knotten van bomen met handgereedschap

Het afzagen van takken die bij de knot meestal niet dikker zijn dan 10 cm. Dit gebeurt meestal vanaf een ladder of werkplateau, of staand in de knot. De takken staan daarbij onder houtspanning. Bij het knotten hoort ook het wegslepen en verwerken van takken in hopen of takkenrillen.

Stammen en takken kunnen opscheuren door het ongecontroleerd vrijkomen van houtspanning.

Werkzaamheden

Werken op hoogte, knotten van een knotboom en takken slepen, verwerken van takafval (bv. takkenril)

Gereedschappen

- Ladder, trap, zekering
- Takkenschaar, handzaag, pistoolzaag, beugelzaag, (telescoop)stokzaag, snoeischaar
- Hark, spade, riek, hooivork, snoeischaar

Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's)

- Helm met gelaatsbescherming of helm in combinatie met veiligheidsbril
- Handschoenen
- Veiligheidsbrillen
- Veiligheidsschoenen of stevig schoeisel met goed profiel
- Positioneringssysteem

Basismaatregelen

Hieronder staan de algemene basismaatregelen voor veilig werken. Die gelden dus in principe bij alle werkzaamheden.

- Vrijwilligers zijn bekwaam in de werkzaamheden. In het veld is altijd een ervaren begeleider aanwezig.
- Gereedschappen en PBM's zijn altijd goed onderhouden; alle ladders en machines zijn gekeurd.
- Gereedschappen en PBM's worden op de juiste wijze gebruikt.
- Vrijwilligers dragen werkhandschoenen en er is een EHBO-koffer aanwezig.
- Wij adviseren het dragen van veiligheidsschoenen. Stevige schoenen volstaan bij incidenteel vrijwilligerswerk.
- Er zijn voldoende hulpverleners aanwezig. Wij adviseren minimaal twee hulpverleners per groep. Organiseer bij grotere groepen meer hulpverleners.
- Vrijwilligers krijgen instructie en er wordt toezicht gehouden.
- Iedereen let op elkaar en helpt elkaar om veilig te werken.

Maatregelen van deze VRIE

Hieronder staan de belangrijkste veiligheidsmaatregelen die specifiek horen bij de werkzaamheden en omstandigheden uit deze VRIE. Neem de maatregelen over op het werkdagformulier. De volledige lijst vind je in het kleurenschema hierna.

- Zorg voor een stabiele werkpositie in de knot of op de ladder. Zorg voor voldoende kennis en instructie van werken op hoogte
- Zorg voor voldoende hulpverleners. Als de hulpverlener zelf meewerkt, is een tweede hulpverlener nodig.
- Zorg dat omstanders voldoende afstand houden, minimaal 1,5 keer de taklengte.
- Zorg dat vrijwilligers voldoende kennis hebben over het zagen van hout onder spanning en van opscheurend hout; zorg dat zij de juiste zaagtechniek toepassen.

	Gevaren / risico's	Maatregelen
Hoog !!!	<p>Letsel door vallen uit de knot</p> <p>Letsel door vallen van de ladder</p> <p>Geraakt worden door vallend hout</p>	<p>Zorg voor een stabiele werkpositie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sta alleen in de knot als er voldoende ruimte is en als de knot stevige tenen heeft. • Gebruik een positioneringssysteem als de knot te hoog is, of als de werkpositie verstoord kan worden door bv het vallen van zwaar hout. • Plaats de ladder stevig, op een hoek van ca 75 graden (zet je tenen bij de onderkant en plaats de ladder met recht vooruit gestrekte armen). • Reik bij het zagen niet verder dan een armlengte en gebruik de bovenste sporten niet als werkpositie. • Organiseer voldoende hulpverleners. Als de hulpverlener zelf meewerkt, is een tweede hulpverlener nodig. • Houd tijdens het afzagen van takken voldoende afstand van elkaar, minimaal 1,5 keer de taklengte. • Draag een helm, ook de directe omstanders.
Midden !!	<p>Verwondingen door opsplijtende takken, veroorzaakt door houtspanning.</p> <p>Snijwonden door gereedschap</p> <p>Verwondingen door zwiepende takken, tijdens het vervoer van de takken.</p> <p>Rug- of andere klachten door fysieke belasting</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zaag geen knotbomen met zeer dikke takken. • Zorg dat de vrijwilligers kennis hebben over opscheurend hout en dat zij over vaardigheden beschikken om daarmee om te gaan. • Schat de houtspanning van de takken in. Pas een goede zaagtechniek toe met een valkerf en breuklijst. • Zorg bij het lostrekken van takken voor een goede afstemming en communicatie. • Draag werkhandschoenen. • Zorg dat vrijwilligers weten hoe ze het gereedschap op de juiste wijze gebruiken. • Houd altijd een ruime afstand van elkaar, minimaal 1,5 keer de lengte van de takken. • Houd takken bij het wegslepen vast aan de dikste kant. Til niet boven je hoofd. • Draag een helm met vizier of een helm én een veiligheidsbril. • Neem een goede werkhouding aan: let op een stabiele, ruime voetenstand. Hou je rug recht. Zaag niet te ver van het lichaam. Zaag niet boven schouder niveau. • Neem regelmatig pauze.
Laag !	<p>Zaagsel in de ogen</p> <p>Struikelen over takken en gereedschap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kies een werkpositie waarbij het zaagsel van de zager af waait. • Draag een veiligheidsbril wanneer er toch zaagsel in ogen kan komen. • Houd de werkplek opgeruimd.

Meer informatie:

[Arbocatalogus Werken op hoogte](#)
[VBNE Knotten met handzaag](#)

[VBNE Werken op hoogte](#)
[VBNE Werken langs de weg](#)

